

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 9949

Tarih : 09.01.2025

21903

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Ticaret Bakanı Ömer Bolat** tarafından Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Nejla Demir

Ağrı Milletvekili

Suriye'deki gelişmeleri yerinde takip ederken hava saldırısında öldürülen gazeteciler Nazım Daştan ve Cihan Bilgin'in cenazesini almak için Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'ne geçmek isteyen ve aralarında Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (DEM Parti) Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan, Dicle Fırat Gazeteciler Derneği (DFG), Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) ile aile bireylerinin olduğu heyet, 06.01.2024 tarihinden itibaren Habur Sınır Kapısı'nda bekletilmektedir. İlgili heyete "X-ray cihazının bozuk ve sistem yok" denilerek Irak'a geçişlerine izin verilmemiştir.

Bu uygulama çağdaş hukuk normları ve İslam hukuku ile birlikte genel toplumsal örflere de aykırıdır. İnsan, yaşama ve ölüme yüklediği anlamlar etrafında oluşturduğu sembol ve ritüeller ile zamansal ve mekânsal devamlılığını sağlamaktadır. İnsanlar yakınlarının mezarları ile zamana ve mekâna iz düşer, varlıklarını tarihe ve toprağa kaydederler. Buradan bakıldığında, mezarlıklar, insanoğlu tarafından tarihin her döneminde bir hafıza ve anma mekânı olarak kabul edilmiştir. Bununla birlikte bütün dinlerde kutsal sayılan mezarlıklar daima bir dokunulmazlığa sahip olagelmıştır. Çünkü her toplum mezarlıkları kendi geçmişleriyle bağ kurmanın bir aracı olarak görürken mezarlıklar dinin de vazgeçilmez bir parçası sayılmıştır. Buna rağmen geçmişte yürütülen politikalar kapsamında toplumun önde gelen şahsiyetlerinin mezarları ya tahrip edilmiş ya da ortadan kaybedilmiştir.

Cenazelerin teslim edilmemesi, yasın tutulmasının engellenmesi veya cenazeler üzerinden psikolojik şiddet uygulamak çağdaş hukuk normları ile birlikte İslam hukukuna da aykırıdır. Çünkü İslam hukukunda düşmanın cesedine bile insanlık dışı muamele yapılamayacağı ve cesetlerin ortada bırakılamayacağı belirtilmektedir. Bunun yanında evrensel hukuki değerler de

ölen kişilerin defnedilmesi, cenazelere saygı gösterilmesi ve kişisel eşyalarının yakın akrabalarının isteği doğrultusunda iade edilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

Aynı şekilde Uluslararası Kızıl Haç Komitesi 112 ve 117 arasında belirlediği kurallarında 'ölüye saygı ve adaleti' düzenlemektedir. Hukuki ve ahlaki açıdan ölüye saygı, ölümün ardından kişinin onurunu ve haklarını koruma yükümlülüğünü içermektedir. İnandığımız değerler ve toplumsal hafızamız hem ölüye hem de geride kalanlara saygıyı öğütlemektedir. Kültürel geleneklerimiz yaşamını yitiren kişinin yakınlarına yas sürecini geçirmeleri ve veda etmeleri üzerine kuruludur. Bu nedenle yaşamını yitiren gazetecilerin ailelerine ve milletvekili, sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin de bulunduğu heyete yönelik bu hukuksuz uygulama ölüye saygı ve usulüne uygun gömülme hakkına yönelik tutumu da ortaya koymaktadır. Ölüye saygı, gömülme ve veda haklarının uluslararası insancıl hukuk ve insan hakları hukuku çerçevesinde güvence altına alındığını belirtmekte; gazetecilerin naaşlarının aileleri tarafından alınabilmesi için gerekli imkanların sağlanmasına haksız ve hukuka aykırı bir şekilde cenazelerin alınmasına izin verilmemiştir.

Bu bağlamda;

- 1- İlgili heyetin Habur Sınır Kapısı'ndan geçişine izin verilmemesinin gerekçesi nedir?
- 2- Rutin olarak geçişler sağlanırken heyetin gelmesi ile birlikte sınırdan geçmek isteyen heyete, X-ray cihazının bozuk olduğu akabinde pasaport kontrolünde "sistem yok" denilmesi bilinçli bir engelleme değil midir?
- 3- Heyetin geçmemesi için bakanlığınız tarafından sınır kapısına talimat verildiği iddiası doğru mudur? Böyle bir talimatınız yoksa söz konusu uygulama Habur Sınır Kapısı'nda görevli personelin keyfi uygulaması mıdır?
- 4- İddia edildiği gibi X-ray cihazı bozuk ve kontrolünü sağlayan "sistem yok" ise günlerdir bu sorunun giderilmemesi bir zafiyet değil midir?
- 5- Cenazelerin teslim edilmemesi, yasin tutulmasının engellenmesi veya cenazeler üzerinden psikolojik şiddet uygulamak çağdaş hukuk normları ile birlikte İslam hukukuna da aykırı olmasına rağmen bunun aksine hareket edilmesinin gerekçesi nedir?